

Словообразовательные ряды отаббревиатурных производных могут насчитывать от двух до десяти и более слов. Так, термин *radar* способствовал в английском языке появлению целой серии таких новообразований, как *AIRPASS* (*aircraft interception radar and pilots attack sight system*), *antiradar* (*missile*), *ARSR* (*air route surveillance radar*), *ASR* (*airport surveillance radar*), *ASRE* (*Admiralty Signal and Radar Establishment*), *CART* (*collision avoidance radar trainer*), *counterradar* (*maneuver*), *ESAR* (*electronically steerable array radar*), *EWR* (*early-warning radar*), *GCR* (*ground-controlled radar*), *GPR* (*ground-penetrating radar*), *LATCRS* (*London air traffic control radar station*), *MSR* (*missile-site radar*), *MRS* (*master radar station*), *RACON* или *racon* (*radar beacon*), *RAD* или *rad* (*radar*), *RADAG* (*radar guidance*), *radar-armed*, *radar-controlled*, *radar-directed*, *radar-equipped*, *radar-guided*, *radar-homing*, *radarman*, *radarproof*, *radar-scope*, *RADCM* или *RCM* (*radar countermeasures*), *radtel* (*radar telescope*), *RAM* (*radar absorbing material*), *RAS* (*Radar Automatic System*), *RATAN* (*radar and television aid to navigation*), *r.c.i.* (*radar coverage indicator*), *RDF* (*Radar Direction Finding*), *REA* (*Radar and Electronics Association*), *RO* (*radar operator (or observer)*), *R/R* (*radio/radar*), *SPANDAR* (*space and range radar*), *SPAR* (*superprecision-approach radar*), *TACMAR* (*tactical multifunction array radar*), *TASR* (*terminal area surveillance radar*), *TR* (*tracking radar*), *to radar* и многие другие.

Очевидно что, чем выше словообразовательная активность сокращения, тем оно самостоятельнее в системе языка (имеется в виду возможность использования сокращенной лексической единицы без полного наименования, являющегося ее прототипом). Более того, словообразовательная активность инициального сокращения свидетельствует о том, что оно уже воспринимается не как набор букв, за которыми стоят компоненты неоднословного наименования, а как единый комплекс, нерасчлененная лексическая единица.

А. О. Макоўскі

НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНАЯ СПЕЦЫФІКА ФРАЗЕАЛАГІЧНЫХ АДЗІНАК З ЗААНІМІЧНЫМ КАМΠΑНАНТАМ У АНГЛІЙСКОЙ І БЕЛАРУСКАЙ МОВАХ

Нацыянальная спецыфіка мовы выяўляецца ў адлюстраванні асаблівасцей прыроды, побыту, звычаяў, гісторыі і культуры, галоўным чынам у страявых моўных адзінках, да якіх адносяцца таксама фразеалагізмы. Фразеалагізмы з семамі-заонімамі з'яўляюцца адной з самых шматлікіх груп фразеалагічнага фонду. Пад заонімамі разумеюць назоўнікі, якія ў першасным значэнні абазначаюць пэўную жывёлу. Для заонімаў характэрны значны інфармацыйны патэнцыял. Яны могуць выконваць розныя функцыі ў мове, напрыклад, характарызаваць чалавека.

У працэсе даследавання было прааналізавана 300 англійскіх і 370 беларускіх фразеалагізмаў з кампанентам-заонімам і устаноўлена, што лексіка-семантычная група заонімаў англійскай мовы ўключае 49 адзінак, беларускай – 70, што ў працэнтных адносінах складае 16,3 % для англійскай мовы

і 18,9 % для беларускай. Гэтыя дадзеныя сведчаць аб тым, што разнастайнасць заанімічных кампанентаў у фразеалагічных адзінках беларускай і англійскай моў адрозніваецца. Пры гэтым у беларускай мове такія адзінкі з'яўляюцца больш разнастайнымі.

Праводзячы частотны аналіз заанімічнага кампанента ў беларускіх і англійскіх фразеалагічных адзінках, нельга не звярнуць увагу на падобны характар іх ужывання. Назіраецца частае супадзенне назваў жывёл: *сабака* (загойвацца як на сабаку – *heal like a dog*); *кот* (жыць як кот з сабакам – *to live a cat-and-dog life*); *свіння* (сыпаць бісер (перлы) перад свіннямі – *to cast pearls before swine*); *заяц* (за двума зайцамі пагонішся – ніводнага не зловіш – *if you run after two hares, you will catch none*).

Вынікі даследавання паказалі, што найбольшую фразеалагічную ўтваральную актыўнасць у абедзвюх мовах праяўляюць назвы жывёл, якія распаўсюджаны на тэрыторыі гэтых краін. У беларускай мове самымі частотнымі з'яўляюцца фразеалагізмы з наступнымі заанімамі: 'сабака' – 29 фразеалагічных адзінак (7,8 %), 'конь / кабыла' – 23 (6,2 %), 'кот / кошка' – 22 (5,9 %), 'казёл / каза' – 21 (5,7 %), 'муха' – 21 (5,7 %), птушка – 17 (4,6 %). Што датычыцца англійскіх фразеалагізмаў, у іх часцях ужываюцца такія заанімы, як 'dog' (сабака) – 48 фразеалагічных адзінак (16 %), 'cat' (кот) – 34 (11 %), 'pig' (свіння) – 20 (7 %), 'horse' (конь) – 18 (6%), 'sheep' (авечка) – 14 (5 %) і 'duck' (качка) – 13 (4 %). Пры гэтым у абедзвюх мовах маецца нязначная колькасць фразеалагізмаў, якія уключаюць у сябе назвы экзатычных жывёл. У беларускай мове гэта такія адзінкі, як 'слон', 'вярблюд', 'кракадзіл'; у англійскай – 'a camel', 'an elephant', 'a leopard', 'a lion', 'a monkey', 'a seal', 'a whale', 'a tiger'. Але было выяўлена, што ў англійскай мове колькасць такіх адзінак большая, чым у беларускай, пры гэтым агульная разнастайнасць заанімічных кампанентаў, як вызначалася раней, большая ў беларускай мове. Можна зрабіць выснову, што беларускія заанімічныя фразеалагічныя адзінкі маюць большую нацыянальную скіраванасць, чым англійскія. Аднак цікавым з'яўляецца той факт, што многія з найбольш частотных заанімаў з'яўляюцца агульнымі для абедзвюх моў, што сведчыць аб блізкасці адлюстравання карціны свету ў свядомасці двух народаў. Напрыклад, такой агульнай адзінкай з'яўляецца найбольш частотны ў абедзвюх мовах заанім 'сабака'. Пры гэтым фразеалагічная актыўнасць дадзенага зааніма ў англійскай мове складае 16 % супраць 7,8 % ў беларускай. Таму трэба адзначыць, што фразеалагічная ўтваральная актыўнасць заанімічных кампанентаў адваротна прапарцыянальна іх разнастайнасці, і адпаведна, у беларускіх заанімах у параўнанні з англійскімі яна з'яўляецца значна меншай.

К. Г. Никитенкова

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КОНСТРУКЦИИ [...-TOURISMUS] В СОВРЕМЕННОМ НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ

В современном немецком языке продуктивность словосложения непрерывно растет, что создает благоприятную почву для активного использо-